

Dricksvatten 1

- Vårt viktigaste livsmedel

Olof Hellgren och Hans Larsson
2026

Utan mat kan du överleva upp till två månader även om överlevnaden beror på flera faktorer. Utan vatten överlever du bara omkring 3 dagar. Men den allra viktigaste överlevnadsfrågan är miljön. På sikt överlever vi inte en förorenad och förstörd miljö. Vatten som är avgörande för vår överlevnad är också avgörande för ekosystemen i vår miljö. De mest känsliga organismerna för olika typer av föroreningar finns i den akvatiska miljön d.v.s. i vatten som vattendrag, sjöar och avrinningsområden. Skadar föroreningarna dessa områden skadar de också högre upp i näringskedjan för både växter och djur. Att förorena vatten är att skada hälsan för både växter och djur. Skadad hälsa betyder ökad känslighet för sjukdomar. Att skada immunsystemet ökar känsligheten för alla typer av sjukdomar. Där är vi idag.

[En av tre individer i världen](#) (2.2 miljarder människor) saknar tillgång till säkert dricksvatten. Vi däremot tar säkert dricksvatten för givet. Men tyvärr finns det många hot mot vårt säkra dricksvatten. Ett är [lantbrukets användning av pesticider](#) som läcker ut i vattendrag och sjöar. Ett annat är [gruvdriftens läckage av tungmetaller och giftiga kemikalier](#). Andra hot är [industriens utsläpp av giftiga kemikalier](#). Ett fjärde hot är [klimatförändringarnas effekter på nederbörd](#) där många områden får för lite, som gör att vattnet i sjöar, grundvatten och andra vattentäkter minskar till riskabla nivåer. En minskning i vattenvolymen innebär samtidigt att koncentrationen av föroreningar i vattnet ökar.

Flera myndigheter är inblandade i dricksvattenkvaliteten och skyddet av dricksvatten. [Kommunernas miljöförvaltningar](#) (eller flera kommuner i [kommunalförbund](#)) ska utöva den praktiska tillsynen, så att [Livsmedelsverkets riktlinjer](#) följs, medan [Havs- och vattenmyndigheten](#) är en tillsynsväglädd myndighet. [Kemikalieinspektionen](#), [Jordbruksverket](#) och [Naturvårdsverket](#) ansvarar för regelverk att skydda vattenkvaliteten medan [Länsstyrelserna och kommunerna är ansvariga för tillsynen](#). Kommunerna är alltså både huvudman för VA-försörjningen (tekniska förvaltningen) och tillsynsmyndighet (miljönämnden). [Ansvarsfördelning i arbetet med vattenförsörjning](#) ligger alltså på flera myndigheter.

För att upprätthålla säker dricksvattenkvalitet krävs omfattande och kontinuerliga provtagningar som kan kvantifiera en mängd giftiga kemikalier, som pesticider, tungmetaller och andra giftiga kemikalier. Den omfattning av provtagningar som krävs av kommunerna är långt ifrån tillräcklig. Den tillsyn som krävs av Länsstyrelserna är också den långt ifrån tillräcklig. Ska vi kunna upprätthålla en god kvalitet på vårt vatten måste tillsynsansvaret förbättras avsevärt och göras transparent för medborgarna.

För de som idag bryter mot de föreskrifter och villkor som gäller, och som därmed försämrar vattenkvaliteten, är det i stort sätt totalt ofarligt. Några rättsliga påföljder för miljöbrott, som det är att bryta mot gällande föreskrifter och villkor, förekommer knappast. De få anmälningar om miljöbrott som görs kommer med mycket få undantag till rättslig prövning i domstol. Regeln är att de läggs ner av polis eller åklagare. Sker inga rättsliga prövningar i domstol kommer heller inga rättsfall att bli vägledande. Idag är det enda vägledande att inte anmäla miljöbrott. Att miljöbalken inte fungerar beror till största delen på tillsynsmyndigheternas brist på tillsyn och deras ovilja att polisanmäla misstänkta miljöbrott, vilket är deras skyldighet.

Sammanställningen gjord av Olof Hellgren och Hans Larsson, maj 2026

[New law strengthening water protection in EU enters into force](#)

[Variation in human water turnover associated with environmental and lifestyle factors](#)

[Survival time without food and drink](#)

[Livsmedelsverket - Regler om dricksvatten](#)

[Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten](#)

[BRÅ - Är vi bra på miljöbrott? En snabbanalys](#)